

kunne komme til at lide i et Selskab med andre Klasser af Uhelbredelige, for hvem der synes kun at være det rent Dyriske tilbage; men uhelbredelige kunne de kaldes begge to, uhelbredelige kunne høist forskjellige Individer kaldes, og skjønnes der nu, at de ere uhelbredelige, saa føres de bort fra det Sted, til hvilket de vare henviste, og hvor de endnu stod for Samfundet indskrevne i Menneskenes Række, til et Sted, hvor man gennem dette Lovforslag betegner dem som ligesom henviste til Dyrenes Række, eller om ikke det, saa dog ialtsald i den Grad antager dem bortviste fra Samfundet, at naar man tilfredsstiller mod dem de samme Hensyn, som man tilfredsstiller mod et eller andet Dyr, man har hørt, saa er i det Bøstentligste Alt tilfredsstillet. Det er, siger jeg, det ømme Punkt for mig ligeoverfor det foreliggende Lovforslag (Afbrydelse af Fænger). Man taler om de Uhelbredelige i Fattiganstalter; men forsaavidt de skulle pleies i Statsanstalter af den Natur, her foreslaas, maa man ogsaa tale om de Uhelbredelige i Borgene, thi der er ligesaavel Uhelbredelige i første og anden Klasse som i tredje Klasse. Jeg spørger Dem nu: Tror De ikke, at den rige Familie, som holder en Sindsfyg paa Forpleining af første Klasse for 4, 5 eller 600 Rigsdaler om Aaret, at en saadan Familie vil gribes i sit Snderste, naar den hører, at nu har Søgen dømt hans Søn eller Gustru som uhelbredelig og ført dem ud udenfor Rækken af det menneskelige Samfund? Men er det sandt, at det vil ske — og det vil ske, griber i Deres egen Dørm! — saa er det ogsaa berettiget at tale om deres Følelser, som intet Børge have mod dette Skjøn, da de ere uden Midler til at redde dem mod Skjønnet's Følger. Jeg tror, at hvis man vil lægge det tydeligt og klart ind i Loven, at her menes Uhelbredelige af alle Klasser, og man ikke vil hafte Loven igjennem, vil der fra mange Sider blive reist Indsigelser paa den humane Følelser's Begrebe mod Lovforslaget, hvilket maa tale for min Opfattelse, og selv om Loven kom ud i den af mig nævnte Skikkelse, vil Udførelsen ikke komme til at svare til Lovens Bogstav, thi de, som have Naad og Børge dertil, ville ikke lade Samfundet stemple det dem tilhørende Individ paa den Maade, men tage det tilbage til Privatpleie. Endvidere, dersom man tog noget Hensyn til disse Følelser's udbrud, for hvilke jeg for Diebliffet — saaledes kan man maaffte bedømme dem — gjør mig til Talsmand, saa at man anlagde en ny Anstalt ved Benyttelsen af Viborg Tugthus Bygninger, baade for Helbredelige og Uhelbredelige, saa vil jeg spørge Dem — jeg fremsætter mine Betragtninger om dette Spørgsmaal efter en just ikke kort Overveielse — om De ere aldeles overbeviste om, at det ikke kan have nogen Betænknelighed at benytte Viborg Tugthus, som man i lange, lange Aaringer har brugt til Forbrydere i Samfundet, til de her omhandlede Ulyk-

lige, som man søger at frelse. Jeg tror ikke at tage feil, naar jeg siger, at netop paa dette Punkt har Sundhedscollegiet udtalt sig mod Anvendelsen af Viborg Tugthus Bygninger til Anstalt for Helbredelige, men Spørgsmaalet er nu, om fordi det er billigt og rimeligt at tage et saadant Hensyn til disse Indvinders Følelse, som kan tentes at være helbredelige, og som føres derind for at blive helbredede, og til deres Følelse, som staa i Forbindelse med dem til deres Hjælp, og som lide fuldt saa meget som de Andre — det er vel vanskeligt at gjøre Ret og Skjel i den Henseende — Spørgsmaalet er, siger jeg, nu, om det samme Moment ikke kommer tilstede ligeoverfor Uhelbredelige, forsaavidt Skjønnet ikke fuldt ud træffer blot dem, der ere nedstunke i en dyrist lignende Tilstand, og selv da, forsaavidt deres Slægt rammes i deres Følelse ved dette Skjøn. Jeg vilde derfor med større Beredvillighed have sluttet mig til en Plan, der var gaaet ud paa Tilbygninger til eller Filialer i umiddelbar Nærhed af de nuværende Anstalter, selv om der skulde træffes visse andre Forsigtigheds- eller Forholdsregler til nogen mere Afsondring. Selv om disse Klasser af Sindsfyge ikke ere strengt nok affsondrede nu, men kunde taale en strengere Afsondring eller større Udvidelser, vare de dog alle undergivne det samme erfarne Overtilsyn; selv om det ikke kunde blive lige virksomt for de Enkelte, vare de dog underkastede de samme Forbringinger med Hensyn til Pleie, og de vilde ikke være stemplede med det Mærke, som vil blive sat paa dem, naar man herfra vedtager en Lov for en Anstalt med et Mærke, som det her betegne. Thi det er, som sagt, ikke alle Uhelbredelige, der er Tale om, men efter en Indsigelse fra det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds (Fænger) kun saadanne Uhelbredelige, som maa antages for at være blevne ligefrem dyriste. Det koster en Del mere; men det kan muligt ligesaa hurtigt udføres. Saa vidt jeg kan skjønne af Anmærkningerne, er Udgiften til disse Udvidelser beregnet til c. 300,000 Rb. mere. Derved er imidlertid at mærke, at naar den her foreslaaede Ombygning i Viborg anlaas til 400,000 Kr., da føies der udtrykkelig til i Anmærkningerne, at saavidt man skjønner ere Overslagene ikke gennemførte saaledes, at man tør indstaa for, at dette Beløb er Maximum. Man kan altsaa ingenlunde bygge paa dette Tal, og de Erfaringer, vi i den senere Tid have gjort med Hensyn til, hvad Ombygninger i det Hele taget koster, viser ogsaa, hvor lidet man kan stole paa de Beregninger, der iforveien opstilles. Det er altsaa ingenlunde givet, at denne Historie i Viborg med Tilbygninger og Filialer paa de 2 andre Steder — i Bordingborg er der Plads nok til Udvidelse uden Anskaffelse af Areal — vil betegne en Forskjel af 600,000 Kr., men selv om saa var, selv om Forskjellen var 300,000 Rb., saa vil jeg sige, at jeg gif ikke